

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2018-09-13

Närvarande: F.d. justitierådet Gustaf Sandström samt justitieråden Dag Mattsson och Thomas Bull

Stärkt ordning och säkerhet i domstol

Enligt en lagrådsremiss den 20 juni 2018 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
3. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
4. lag om ändring i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol,
5. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
6. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
7. lag om ändring i lagen (1996:242) om domstolsärenden,
8. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Emil Karlsson och Karin Lundqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

5 kap. 9 a §

I paragrafen regleras möjligheten för rättens ordförande att utvisa eller avvisa personer som uppträder olämpligt. Utvisning innebär att han eller hon ska lämna rättssalen, medan avvisning gäller inte bara rättssalen utan domstolens lokaler.

Skillnaden mellan utvisning och avvisning bör klargöras i lagtexten. Detta kan enklast ske så att paragrafen inleds enligt följande.

Rättens ordförande får från rättssalen utvisa /.../

5 kap. 15 §

Enligt paragrafen ska rättens ordförande få delegera vissa ordningsuppgifter till en polisman eller ordningsvakt.

Åtgärden att överlämna ordningsuppgifterna utgör emellertid inte någon delegering i vanlig rättslig bemärkelse. Överlämnandet ska kunna göras även utanför domstolens egen organisation. Ordföranden måste naturligtvis också ha kvar sitt fulla ansvar för upprätthållandet av ordningen i den lokal där en polisman eller ordningsvakt fått hand om uppgiften och alltså kunna ingripa om denne inte gör det. Det framstår därmed inte som korrekt att tala om delegering i lagtexten.

Enligt Lagrådets mening ska överlämnandet i stället ses som ett uppdrag till polismannen eller ordningsvakten att ha hand om ordningsuppgiften. Lagtexten bör ändras i enlighet med detta.

I andra stycket 4 görs ett undantag för ordningsuppgifter som bör utföras av en lagfaren domare. Enligt lagrådsremissen tar undantaget sikte på uppgifter som är rättsligt komplicerade, av stor betydelse för enskilda eller kräver särskilda intresseavvägningar; några konkreta exempel ges inte. Att ordföranden inte får ge en polisman eller ordningsvakt i uppdrag att ha hand om en ordningsuppgift av det slaget ter sig emellertid självklart och följer redan av den allmänna lämplighetsprövning som ordföranden alltid ska göra innan en uppgift överlämnas.

Undantaget i andra stycket 4 fyller inte någon egentlig funktion. Lagrådet förordar att det utgår.

Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen

38 §

Av paragrafens andra stycke följer att reglerna om straff vid överträdelse av föreskrift eller förbud enligt första stycket ska tillämpas också i fråga om en sådan sidosal som avses i 16 § jämfört med 5 kap. 12 eller 13 § rättegångsbalken.

Hänvisningen till 16 § är otydlig eftersom sidosal inte nämns i den paragrafen. Lagrådet föreslår att andra stycket formuleras enligt följande.

Första stycket ska tillämpas också i fråga om sidosal som används i enlighet med vad som föreskrivs i 16 § och 5 kap. 12 eller 13 § rättegångsbalken.

38 a §

Se vad Lagrådet anfört vid 38 §.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

18 kap. 8 a § med rubriker

18 kap. 8 a–8 c §§ kan lämpligen föregås av rubriken Incidentrapportering och 8 a § av rubriken Incidentrapporter.

Innebörden av de föreslagna bestämmelserna tillsammans med den föreslagna regleringen av sekretessbrytande regler i 19 §, är att meddelarfriheten ska ges företräde framför sekretess i de fall där det är fråga om incidentrapporter enligt 8 a §. Däremot ges sådant företräde inte för säkerhets- och bevakningsåtgärder enligt 8 §. Hur sådana åtgärder förhåller sig till incidentrapporter är oklart. Det kan t.ex. tänkas att en viss händelse (ett felaktigt larm) ger upphov till en uppgift om en säkerhets- och bevakningsåtgärd och en incidentrapport med uppgift om samma brist. Frågan kan då ställas vilken sekretessbestämmelse som är tillämplig. Förhållandet mellan bestämmelserna bör klargöras.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.